

בשלח חט"ז שיחה ב'

האמירה הראשונה מדבר ע"ד הנהגת בני"י, ולכן מודגש הטוב שבתלונה – שהאמינו ביכולת ה', ולכן מדגיש רש"י שלחם ינתן בפנים מאירות (ואינו מאריך בנוגע לבשר). והאמירה השניה הוא בנוגע לצרכים הגשמיים דבני"י, ומבאר שהחילוק באופן הנתינה דצרכים הגשמיים הוא לפי הנחיצות שלהם.

בפרשתנו מפרש רש"י את אותו פירוש פעמיים על ב' פסוקים. בפרק טז פסוק ז מפרש: "בקר וראיתם... ובשר יתן אך לא בפנים מאירות יתננה לכם כי שלא כהוגן שאלתם אותו ומכרס מלאה, והלחם ששאלתם לצורך בירידתו לבקר תראו את כבוד אור פניו שיורידהו לכם דרך חיבה בבקר שיש שהות להכינו וטל מלמעלה וטל מלמטה כמונח בקופסא. ובפסוק ח מפרש: "בשר לאכול... ומה ראה להוריד לחם בבקר ובשר בערב לפי שהלחם שאלו כהוגן שאי אפשר לו לאדם בלא לחם אבל בשר שאלו שלא כהוגן שהרבה בהמות היו להם, ועוד שהיה אפשר להם בלא בשר לפיכך נתן להם בשעת טורח שלא כהוגן".

וצריך להבין פרטי השינויים בין ב' פירושים אלו.

בהקדים: מדוע נאמר "ויאמר משה ואהרן גו' ערב וידעתם גו' ובוקר וראיתם גו'", ואח"כ אמירה נוספת "ויאמר משה בתת ה' לכם בערב בשר לאכול", מדוע לא נכלל הכל באמירה אחת?

והביאור: באמירת ה' למשה היו ב' ענינים: (א) לדאוג שהנהגת בני"י יהי' כראוי, (ב) ולדאוג לצרכים הגשמיים דבני"י. ולכן באמירה הראשונה, שקאי על ההנהגה דבני"י לא נזכר לחם ובשר, והאמירה היתה למשה ולאהרן שהם המנהיגים דבני"י בנוגע להנהגה הרוחנית. משא"כ האמירה הב' הי' רק למשה שהוא הדואג לצרכי בני"י "כאשר ישא האומן את היונק".

והנה, בענין התלונה ישנה דבר והיפוכו, דמצד אחד התלונה כשלעצמה היא דבר בלתי רצוי, אך מזה שהתלונה היא להקב"ה משמע שהאמינו שזהו ביכולת הקב"ה. ולכן בפסוק הראשון, שכנ"ל מדבר ע"ד ההנהגה דבני"י, מבאר רש"י שישנו דבר טוב בתלונה, וזה מתבטא בזה שהמן ינתן להם בפנים מאירות, ולכן מאריך בהחידוש שהמן הוא דרך חיבה (אף ששאלו באופן דתלונה) שניתן בבוקר שיש שהות להכינו, וכמונח בקופסא. ובנוגע לבשר אינו מאריך. ובפסוק שלאח"ז, שכנ"ל מדבר על הצרכים הגשמיים, מבאר רש"י שהחילוק באופן דהנתינה דצרכים הגשמיים הוא לפי הנחיצות שלהם.

מיינה של תורה: "מן" הוא לחם מן השמים דקאי על פנימיות התורה כפי שמתלבש בנגלה דתורה. "ושליו", עוף שמן הו"ע פנימיות התורה. והנה "לחם שאלו כהוגן", דצריך לידע את המעשה אשר יעשון. ו"בשר שאלו שלא כהוגן", כי הם רצו בהמות שהו"ע פנימיות התורה בהשגה בהגשמה, ולכן נתן להם ה' רק עוף שאינו בהגשמה כל כך. ועוד שהיו לפני מתן תורה, לפני ביטול הגזירה דעליונים לא ירדו למטה, וא"כ פנימיות התורה לא יכלה ליריד למטה כמו שהיא, וזהו ש"להם" דוקא "היה אפשר בלא בשר". והנה צריך לומר שלרש"י ירד השליו כל הארבעים שנה גם לאחר מתן תורה. ולפי"ז הפירוש "היה אפשר להם בלא בשר" הוא שהם היו בדור של משה שהיה להם ראייה באלוקות וא"כ השגה הו"ע של טירחא וירידה. משא"כ בדורות שלאח"ז הנה שאלת בשר הוא כהוגן וכהוגן.